

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Kompozita typu N+N v současné francouzštině

Diplomantka: Iveta Neumannová

Pracoviště: Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Rozsah: 55 stran vč. bibliografie + přílohy, celkem 63 stran

Diplomantka si v předkládané práci vytkla vskutku široký a ambiciózní cíl: charakterizovat kompozita typu N+N v současné francouzštině po stránce grafické, morfologické, syntaktické, sémantické a částečně i stylistické, a nadto i porovnat slovtvorné možnosti francouzštiny a češtiny v oblasti kompozice (s. 8).

V teoretické části práce se skutečně ke všem zmiňovaným otázkám vyjádřila, a to v zásadě kompetentně, s využitím recentní literatury (Niklas-Salminen, Mortrieux, Grevisse-Goose, Scalise, Montermini aj. – jde sice o syntetické zdroje informací „z druhé ruky“, tj. učebnice a gramatické příručky, nicméně jsou to zdroje aktuální a spolehlivé). Z teoretického rozboru je zřejmé, že diplomantka umí pracovat s cizojazyčnou odbornou literaturou, spolehlivě ji interpretuje a používá. V důsledku příliš širokého záběru je však tato část poněkud neuspořádaná a nedostatečně se soustřeďuje na to hlavní: tj. jak si vymezit předmět zkoumání (kompozita N-N), jaký problém přesně zkoumat a které nástroje k tomu použít. Pokud jde o vymezení kompozit typu N-N, formuloval bych problematické body následovně:

a) Do kompozit N-N bez explicitního zdůvodnění zařazuje i kompozita (tzv. *synapsies*) typu N-PREP-N, která se – pokud je mi z odborné literatury známo – do této skupiny řadit nedají. Z hlediska vnitřní struktury je tu totiž podstatný rozdíl: zatímco posledně jmenovaná kompozita jsou z povahy věci subordinační a syntaktický vztah mezi složkami je explicitně vyjádřen, ve skutečných N-N kompozitech (např. *bébé-éprouvette*) je vztah mezi složkami implicitní a může být různého typu (koordinace/subordinace/atribuce). Oba tyto typy kompozit tedy vyžadují jiné analytické nástroje a otevírají jiné výzkumné otázky. Tento problém se nakonec neukázal jako fatální díky tomu, že vnitřní morfosyntaktická struktura kompozit ve skutečnosti nebyla předmětem vlastního výzkumu.

b) Autorka v teoretické části reflektuje důležitý a klasický problém románské slovtvorby, kterým je rozdíl mezi kompozity tvořenými morfologicky (např. *tire-bouchon*) a syntakticky (*pomme de terre* nebo *prise de sang*), v češtině by pak šlo zhruba o opozici mezi „kompozity“ na straně jedné (např. *hlubokomyslný*) a „víceslovnými pojmenováními“ na straně druhé (např. *cukrová třtina*, *mlýnský kámen* nebo *ostropestřec mariánský*). Sama k této otázce jasné stanovisko nezaujala, právě naopak. V kontrastivním studiu pak nutně došlo ke zmatení pojmů, neboť dochází-li k závěru, že pouze 18 z 250 francouzských kompozit bylo do češtiny přeloženo kompozitem (sic!, s. 39), pak tím ve skutečnosti srovnává česká jednoslovná kompozita a francouzská víceslovná pojmenování (kterým francouzští lingvisté říkají „kompozita“). Metodologicky korektní pohled na data by ukázal výsledek zcela jiný, a sice že většina francouzských víceslovných pojmenování je do češtiny přeložena rovněž víceslovným pojmenováním (ovšem s jinou vnitřní strukturou).

Výzkumná otázka byla nakonec stanovena takto striktně kontrastivně: diplomantka zkoumá, jaké slovtvorné postupy se uplatnily u českých překladů výchozích francouzských kompozit. Vzorek francouzských kompozit byl excerpován ze sekundárních pramenů a jeho geneze není v textu jasně popsána; na s. 29 autorka uvádí, že vybrala ze sekundární literatury 316 jednotek se strukturou N-N a N-PREP-N, přičemž vyloučila kompozita jednoslovná. Ke všem kompozitům pak dohledala české ekvivalenty buďto podle překladových slovníků, anebo navrhla ekvivalenty vlastní. Právě hledání českých ekvivalentů se mi ve výzkumné části jeví jako skutečný přínos (nesouhlasím ale s překladem *feuille de style* na s. 42). Pokud jde o analytické cíle práce, registrované české překlady jsou tříděny podle nestejnorodých kritérií (v tab. 1-4 na s. 30-38 je struktura kompozit vymezena formálně, v tab. 5. na s. 38-39 sémanticky, v tab. 6. na s. 39 opět formálně), aniž by to autorka zdůvodnila.

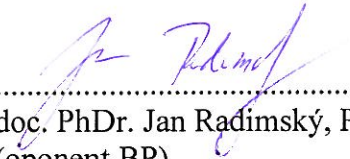
V závěru práce diplomantka uvádí syntézu českých slovotvorných postupů (s. 49), z něhož vyvozuje následující: *potvrdilo se, tak že čeština upřednostňuje derivační slovotvorný proces* – aniž by přitom předtím české deriváty vůbec registrovala a počítala! Tento závěr ve skutečnosti má jisté materiální opodstatnění v tom smyslu, že mezi dvěma skupinami českých ekvivalentů při bližším pohledu skutečně deriváty objevíme (jmenovitě u jednoslovných ekvivalentů – tab. 3 s. 34; a dále u víceslovných pojmenování A-N v tabulce 1 na s. 30, kde adjektivum je často odvozené). Ale takto učiněný závěr není podložen metodologicky korektním postupem.

Bylo by podle mne vhodné, aby se diplomantka k metodologické stránce své práce při obhajobě vyjádřila.

Po formální stránce práce splňuje náležité předpoklady, elektronické zdroje v bibliografii (s. 53) by měly být citovány podle normy.

Závěr:

Předkládanou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **dobrou**.

.....
doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.
(oponent BP)

V Českých Budějovicích, dne 7. června 2013